

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного
гуманітарного університету

д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК14. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>
Спеціальність	<u>053 «Психологія»</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський) рівень</u>

Одеса - 2024 рік

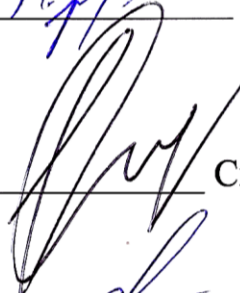
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології
протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Доктор педагогічних наук, професор, практичний психолог, професор кафедри педагогіки та психології Єрмакова Світлана Станіславівна	+380982101888	ermakovasvitlana2011 @ukr.net

Завідувач кафедри педагогіки та
психології к.психол.н., доцент

Наталя МЕЛЕНЧУК

Гарант освітньої програми
д.пед.н., проф

Світлана ЄРМАКОВА

Узгоджено
Начальник навчального відділу

Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6 Загальна кількість годин – 180	Галузь – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	обов'язкова	
	Спеціальність – 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень	28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		56 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		96 год.	162 год.
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен

Соціальна психологія досліджує особливості взаємозв'язків людини з різноманітними суб'єктами соціального середовища, допомагає їй глибше пізнати себе, своє соціальне оточення, ефективно взаємодіяти з ним. Дисципліна забезпечує розуміння особливостей взаємозв'язку особистості і суспільства, соціально-психологічних проблем соціалізації особистості дозволяє ефективно здійснювати практичну діяльність. Навчальна дисципліна **«Соціальна психологія»** має важливе значення для фахової підготовки психолога, так як спрямована на визначення соціальних основ психічного відображення, що дозволяє професійно дослідити причинно наслідкові зв'язки багатьох соціальних явищ.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є підготовка фахівців спеціальності 053 «Психологія» за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-професійною програмою «Психологія»; сформувати у студентів теоретичні знання, що стосуються особливостей вияву соціально-психологічних феноменів, сприяти осмисленню ними визначених проблем соціальної психології з розкриттям різних поглядів учених на їх витоки та шляхи розв'язання. Отримання знань з теоретичних та практичних проблем спілкування, вивчення його видів, функцій, структури тощо.

Основними **задачами** дисципліни є: засвоєння предмету, об'єкту дисципліни, методологічних підходів до вивчення соціальної психології; отримання теоретичних та практичних знань щодо соціальної психології.

Передумови для вивчення дисципліни. Вивчається після засвоєння дисциплін: «Історія України і української культури», «Філософія», «Загальна психологія», «Історія психології», «Психологія особистості» та «Теоретичні основи психологічної реабілітації».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Соціальна психологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною:

Знати:

- предмет, завдання, принципи і методи дослідження соціальної психології;
- соціально-психологічні проблеми особистості;
- проблеми спілкування в соціальній психології;
- загальні тези психології малих груп;
- динамічні процеси в малій групі;
- проблеми групової згуртованості, лідерства і керівництва в малих групах;
- проблеми прийняття групового рішення;
- психологічні характеристики великих соціальних груп і масових явищ.

Вміти:

- пояснювати й прогнозувати поведінку людини на основі визначених психологічних властивостей;
- пропонувати, аргументувати й обирати оптимальний спосіб поведінки та діяльності людини на основі її психологічних властивостей;
- здійснювати психологічний вплив на особистість в межах професійного спрямування; вивчати механізми групового впливу;
- усувати бар'єри при спілкуванні.

Навички:

- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності;
- вживати ефективних заходів щодо збереження та підтримання ментального здоров'я – власного й оточення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Місце і значення соціальної психології в системі наукового знання. Методологічні засади і методи соціальної психології.

Соціальна психологія як наука про взаємозв'язок соціального і психічного, їх взаємодію, взаємозалежність, взаємовпливи на рівні окремої людини, спільності; про соціально-психологічні явища, які виникають у процесі соціальної взаємодії і характеризують індивіда і групу. Структура соціальної психології: науково-методологічний розділ; соціально-психологічні проблеми особистості; соціально-психологічна характеристика спілкування; соціальна психологія груп і міжгрупової взаємодії; прикладна соціальна психологія. Функції соціальної психології: теоретико-пізнавальна; комунікативна; гуманістична; прогностична; прикладна. Базові категорії соціальної психології: особистість, соціальна група, взаємодія, спілкування, соціально-психологічна реальність, соціально-психологічні явища, соціально-психологічний тип, соціальні відносини, групові процеси, масова свідомість. Предмет соціальної психології: вивчення закономірностей і механізмів виникнення, функціонування і вияву реальності, яка формується у процесі суб'єктивного відображення людиною об'єктивних соціальних взаємин і соціальних спільностей.

Рівні методології: загальна методологія; часткова спеціальна методологія; сукупність конкретних методів, методик і процедур. Методи збору інформації і методи її обробки у соціальній психології. Метод спостереження, його завдання, предмет, об'єкт та спосіб. Включене, відкрите, приховане, лабораторне спостереження. Експеримент як організована дослідником взаємодія між піддослідним або групою піддослідних і експериментальною ситуацією з метою встановлення закономірностей цієї взаємодії та змінних, від яких вона залежить. Етапи спостереження: теоретичний етап дослідження; методичний етап дослідження; експериментальний етап; аналітичний етап. Природний та лабораторний експеримент. Метод вивчення документів. Метод «контент-аналізу». Метод опитування, як надзвичайно поширений прийом соціально-психологічного дослідження. Групове, очне та усне опитування. Тест як система завдань, що пропонується піддослідному і визначається як стандартне вимірювання.

Тема 2. Соціальна психологія спілкування.

Поняття про спілкування як діяльність людини, що вказує на зв'язок і взаємодію у процесі матеріального та духовного виробництва, спосіб реалізації суспільних взаємин, який здійснюється через безпосередні чи опосередковані контакти, в які особистості та групи вступають у процесі їхньої соціальної життєдіяльності. Потреба у спілкуванні і потреба в усамітненні. Спілкування як сприймання і розуміння один одного. функції спілкування: комунікативно-інформаційна, комунікативно-регулятивна, комунікативно-афективна. вербальні та невербальні засоби спілкування. спілкування як міжособистісна і групова взаємодія, основу якої становить пізнання одне одного і обмін певними результатами психічної діяльності – інформацією, думками, оцінками. Основні підходи до вивчення природи спілкування:

моносуб'єктивний: полііндивідуальний; інтеріндивідуальний та діалогічний. складові спілкування: зміст; мета; засоби; функції; види; форми; типи та структура. Спілкування і взаємовплив. Спілкування і діяльність. Спілкування і обмін інформацією. Спілкування і сприймання людьми один одного. Спілкування і міжособистісні взаємини. Міжособистісне спілкування як процес інформаційної і предметної взаємодії між людьми, в якому формуються і реалізуються їхні міжособистісні стосунки. Матеріальне, духовне та масове спілкування. Структура спілкування. Функції, стилі і види спілкування. Вербальні засоби спілкування. Розмовна мова, літературна мова, письмова та усна мова. Невербальне спілкування як вид спілкування, для якого характерне використання невербальної поведінки і невербальних комунікацій як головного засобу передавання інформації, організації взаємодії, формування образу, здійснення впливу на іншу людину. Невербальні комунікації та невербальна поведінка. Форми спілкування: ділова бесіда, розмова по телефону, переговори. Культура спілкування як сукупність знань і вмінь, способів і навичок комунікативної взаємодії, а також пов'язаних з нею загальних для конкретного суспільства і конкретних ситуацій етикопсихологічних принципів і норм.

Індивідуальна бесіда та колективне обговорення як форми спілкування між людьми. Види бесід: глибинно-особистісні; ритуальні; ділові. Функції бесід і колективного обговорення: обмін інформацією; формування перспективних заходів і процесів; контроль і координація уже розпочатих дій; взаємне спілкування; підтримання ділових контактів; пошук, висунення, розробка виробничих ідей; стимулювання думки співрозмовника; розв'язання етичних проблем. Поняття про індивідуальну бесіду як діалог двох співрозмовників що значущі один для одного і прагнуть до досягнення певної бесіди, передача інформації, аргументування, спростування доказів співбесідника, прийняття рішення – їх характеристика. Форми колективного обговорення: наради, збори, мітинги, переговори, дискусії, різні форми активного навчання ("мозковий штурм", ділові та рольові ігри) тощо. Форми колективного обговорення глибинно-особистісної і ділової сфери взаємовідносин. Характеристика індивідуальної бесіди та колективного обговорення. Підготовка до індивідуальної бесіди та колективного обговорення як умова їх результативності. Особливості встановлення психологічного контакту. Рівні встановлення контактів у державній установі: а) установа – відвідувач; б) установа – установа; в) керівник – підлеглі. Орієнтація у ситуації і людях. Основні абстрактні типи співрозмовників.

Тема 3. Міжособистісна взаємодія у соціальній психології

Взаємодія як взаємозалежний обмін діями, організація людьми взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності. Види взаємодії: співробітництво; суперництво. Основні наукові погляди на взаємодію та її структуру. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії: деструктивні форми; агресія; упередження; обман; егоїзм; конфліктна взаємодія. Міжособистісні взаємини як випадкові або заплановані, короткочасні або тривалі, вербальні або невербальні контакти з людьми, що викликають певні зміни в їх поведінці і діяльності. Поняття про соціальні, психологічні та міжособистісні взаємини. Соціальні (суспільні) відносини – політичні, економічні, виробничі, ідеологічні відносини. Відносини між різними соціальними групами. Емоційні взаємини як головний компонент міжособистісних взаємин. Атракція як процес формування привабливості та її результат. Механізми міжособистісних взаємин: симпатія-антипатія; взаємовплив; співпереживання; взаєморозуміння.

Тема 4. Соціальна психологія конфлікту. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічні засади поведінки психолога в конфліктних ситуаціях.

Конфлікт як зіткнення інтересів, думок, оцінок, емоцій або дій людини, що вступили у взаємодію. Типи конфліктогенів. Аналіз схеми розвитку конфлікту. Конфліктні ситуації, їх види (об'єктивно-цілеспрямовані, об'єктивно-нецілеспрямовані, суб'єктивно-цілеспрямовані, суб'єктивно-нецілеспрямовані). Класифікація конфліктів (за характером виявлення, по цільовій спрямованості, в залежності від кількості людей, які вступають у конфлікт). Аналіз 9 схеми розвитку конфлікту. Правила попередження конфліктів. Конструктивні та деструктивні конфлікти. Поняття про конфліктоген як причину конфлікту. Типи конфліктогенів.

Внутрішньоособистісний конфлікт як розв'язання проблемних питань особистості. Теорії виникнення та способи вирішення внутрішньоособистісних конфліктів. Міжособистісні конфлікти як найпоширеніший тип конфлікту. Причини виникнення міжособистісних конфліктів. Причини конструктивних конфліктів в організації: незадоволеність оплатою; несприятливі умови праці; недоліки в організації праці; невідповідність прав і обов'язків; незручний графік роботи; прогалини в технології; низький рівень дисципліни. Причини деструктивних конфліктів: неправильні дії керівника; неправильні дії підлеглих; неправильні дії керівника і підлеглих.

Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Правила попередження конфліктів. Конструктивні та деструктивні конфлікти. Міжособистісні стилі розв'язання конфліктів: конкуренція, співробітництво, ухилення, пристосування, компроміс. Структурні методи розв'язання конфліктів: своєчасне роз'яснення вимог щодо результатів та дії людини або колективу; застосування координаційного механізму; загальноорганізаційні комплексні цілі; система винагород. Специфіка самостійного розв'язання конфліктів. Методи розв'язання конфліктів за допомогою посередника: метод "виходу емоцій", метод "емоційного компенсування", метод "авторитетного третього", метод "відкритої агресії", метод "обміну позиції", метод "примусового слухання", метод "розширення духовного горизонту". Картографія конфлікту. Процес управління конфліктами як цілеспрямоване регулювання соціальних взаємин у відповідності з об'єктивними законами. Конфлікти на підприємстві як конфлікти, що виникають у системі соціальної взаємодії об'єктів та суб'єктів управління. Міжособистісні стилі розв'язання конфліктів: конкуренція, співробітництво, ухилення, пристосування, компроміс.

Конфлікт як соціально-психологічна основа діяльності психолога. Конфлікт як зіткнення інтересів, думок, оцінок, емоцій або дій людини, що вступили у взаємодію. Конфліктні ситуації, їх види (об'єктивно-цілеспрямовані, об'єктивно-нецілеспрямовані, суб'єктивно-цілеспрямовані, суб'єктивно-нецілеспрямовані). Класифікація конфліктів (за характером виявлення, по цільовій спрямованості, в залежності від кількості людей, які вступають у конфлікт). Аналіз схеми розвитку конфлікту. Правила попередження конфліктів. Конструктивні та деструктивні конфлікти. Поняття конфлікту, конфліктної ситуації. Типи конфліктів. Психологічні причини зародження конфліктів і можливості керівника щодо їх передбачення і нейтралізації. Структура конфлікту. Форми поведінки психолога в ситуаціях конфлікту. Стратегії поведінки психолога в службових конфліктах. Провокування конфліктів, схильність до конфліктів. Конструктивні конфлікти та їх використання в соціальній діяльності. Активна підготовка психолога до конфліктного спілкування. Методи управління конфліктною ситуацією: структурні і міжособові. Структурні методи розв'язання конфлікту: роз'яснення вимог до роботи (координаційні і інтеграційні механізми); встановлення загальноорганізаційної мети; використання системи винагород..

Тема 5. Соціальна психологія груп. Психологія малих соціальних груп.

Представники соціальної психології (Г.Лебон, В.Бехтерев, С.Московічі) про психологію груп. Натовп як тимчасове неорганізоване об'єднання людей, що безпосередньо контактують між собою на ситуативно-об'єктивній основі. Різновиди натовпу: випадковий (пов'язаний з 10 інтересом до якоїсь події); діючий (може бути агресивним, панічним, корисливим); конвенційний (базується на реальних чи уявних правилах та нормах); експресивний (в якому виражені спільні почуття (радості, протесту, горя)). Г.Лебон, Г.Тард, М.К.Михайловський, З.Фрейд про натовп. Особливості натовпу. Психологічні особливості етнічних груп. Етнічна група як тип великої соціальної групи, що формується і розвивається природно-історичним шляхом. Поняття "психологічного складу нації". Аспекти психології етнічних спільностей: психологічний склад як найбільш стійке утворення (національний або етнічний характер, традиції, звичаї); емоційна сфера (національні або етнічні почуття, потреби, інтереси). Поняття "національний характер". Сфери виявлення національного характеру. Психологічні особливості українського національного характеру: інтровертованість, індивідуалізм, здатність до саморегуляції, емоційність, амбіційність, недостатня розвиненість соціальної ролі, упертість. Характерні ознаки

масових спільностей: аморфність утворення та існування; випадковість входження індивідів, невизначеність кількісного та якісного складу учасників, їхня різноманітність; невизначеність становища, нездатність існувати як структурне об'єднання у складі інших соціальних спільностей; ситуативність виникнення (утворюються в результаті випадкової діяльності і існують тільки в її межах).

Психологія малих соціальних груп Класифікація малих соціальних груп: лабораторні-природні (натуральні) – ті, що спеціально створюються для виконання експериментальних завдань у лабораторних умовах, та групи, що існують у реальних життєвих ситуаціях, мають певну історію, сформовану структуру, рівень розвитку; формальні-неформальні або організовані та спонтанні в залежності від способу утворення. Формальні (організовані) їхнє виникнення зумовлене суспільною потребою досягнення конкретних соціальних цілей, неформальні виникають самочинно, без санкцій суспільства як усередині формальних груп, так і поза ними; первинні-вторинні групи, первинні (кола найближчого оточення – сім'я, студентська група), вторинні (кола дальшого і ширшого оточення; закриті-відкриті групи, класифікаційною засадою яких є міра відкритості, доступності до ширшого соціального середовища; групи членства референтні, тобто наскільки група є значущою для особи в орієнтації на певні цінності, норми і впливає на поведінку людини. Характеристики групи. Кількісний розмір групи. Частина психологів нижчу межу малої групи визначає у дві особи (діада), інші стверджують, що вона має включати не менше трьох осіб (тріада), оскільки за умов конфлікту група з двох осіб легко може розпастися. мають місце розходження і щодо верхньої межі малої групи: починаючи від 7-10 до 45 і більше осіб. Головні підходи до вивчення малих соціальних груп: соціометричний напрямок, групова динаміка, психоаналітичний напрямок, інтеракціоністський напрямок. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі. формальна та неформальна структури груп. М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі про причини вступу людей до неформальних груп: потреба в допомозі, потреба у захисті, потреба в інформації, потреба у спілкуванні та симпатії. поняття про лідерство і керівництво як персоніфіковані форми соціального контролю та інтеграції всіх механізмів і способів соціально-психологічного впливу з метою досягнення максимального ефекту в груповій діяльності та спілкуванні.

Тема 6. Соціальна психологія сім'ї.

Сім'я як особливого роду соціальна група, що призначена для оптимального задоволення потреб у самозбереженні і самоствердженні. Етапи розвитку сім'ї: ріст, становлення, розквіт, Характеристика типів сімейних взаємин: диктат, опіка, невтручання, співробітництво. Рівні подружніх взаємин: функціонально-рольові (статусні); емоційно-оціночні; особистісно-смыслові. 11 Етико-психологічні моделі сім'ї: 1) подружжя добре підготовлене в етичному плані, з рівним статусом; 2) подружжя виділяється високою культурою спілкування (але статус не є рівним); 3) подружжя не підготовлене в плані етики спілкування, але з однаковим статусом; 4) подружжя не володіє етичною культурою і психологічна позиція одного з них сильніша. мистецтво кохання. любов і кохання. Сімейні конфлікти. Мистецтво любити і бути щасливим в сім'ї.

Тема 7. Лідерство і керівництво в малих соціальних групах.

Керівництво і лідерство як персоніфіковані форми соціального контролю та інтеграції всіх механізмів і способів соціально-психологічного впливу з метою досягнення максимального ефекту в груповій діяльності та спілкуванні. Професіоналізм особистості лідера і керівника, як характеристика суб'єкта праці, що відображає високий рівень професійно важливих та індивідуально-ділових якостей, адекватний рівень прагнень, мотиваційну сферу та ціннісні настанови, спрямовані на прогресивний розвиток фахівця. Керівництво як процес правового впливу, який керівник здійснює на основі влади, делегованої йому державою або колективом. Керівник як суб'єкт управління. Особливості керівництва. Психологічні типи керівників. Характеристика чинників, що діють на людину при формуванні її як керівника певного типу. Труднощі, вимоги та обмеження в роботі керівників. Психологічні якості особистості керівника. Лідерство як процес психологічного впливу однієї людини на інших у процесі їх спільної

життєдіяльності, що пов'язано із сприйняттям, наслідуванням, розумінням один одного. Відмінності між лідерством і керівництвом. Теорії лідерства. Модель типології лідерства (за Л.І.Уманським). Психологія індивідуального стилю управління. Стиль керівництва як система принципів, норм і методів впливу на підлеглих з метою ефективного виконання управлінської діяльності та досягнення визначеної мети.

Тема 8. Соціальна психологія особистості. Особистість у групі.

Поняття “особистість”. Особистість як соціальна якість. Динамічні якості особистості (цілі, інтереси, установки, цінності). Особистість як системна, соціальна якість, що набувається в предметній діяльності і спілкуванні. Індивід як окремий представник людського суспільства. Головна характеристика властивостей індивіда – залежить від спадковості. Індивідуальність як неповторне поєднання психологічних особливостей людини, що складають її своєрідність, відмінність від інших людей. Особистість як людина, що живе і діє в певних суспільно-історичних умовах, посідає певне місце в суспільстві і характеризується свідомістю. Індивідуально-типологічні якості особистості що розглядає загальна психологія. Структура особистості: біологічне (вроджене) та соціальне (визначає ставлення особистості до зовнішнього середовища). Проблема особистості в соціальній психології. Особистість як стійка система соціальнозначущих рис людини, зумовлених її включенням до системи суспільних відносин і сформованих у процесі спільної діяльності і спілкування з іншими людьми. Проблема соціалізації індивіда (філогенез та онтогенез соціалізації). Три головні етапи соціалізації індивіда від дитини до зрілої особистості (за Н.В.Андрєєнковою): первинна, або соціалізація дитини; маргинальна (проміжна, або псевдостійка), соціалізація підлітка; стійка, що означає перехід від юності до зрілості, тобто від 17-18 до 23-25 років. Складові соціалізації як єдиного процесу (за Є.В.Соколовим): гуманізація; соціальна адаптація; інтеграція особистості. Соціалізація як процес входження індивіда до різних спільностей, колективів і груп людей на підставі засвоєння норм, ідеалів, цінностей шляхом виховання і навчання. Соціальна діяльність (праця, спілкування, пізнання, гра, навчання) як головний чинник соціалізації. Стадії первинної та вторинної соціалізації. Соціально-психологічна структура особистості, як проміжна між соціальною і психологічною, що дає можливість

Самосвідомість особистості як здатність людини безпосередньо відтворювати себе, рефлексувати з приводу своїх можливостей. Самопізнання як процес пізнання себе, своєї діяльності, внутрішнього психічного змісту. Розвиток особистості як процес формування особистості як соціальної якості індивіда, результат її соціалізації і виховання. Соціалізація як процес і результат засвоєння та активного відтворення індивідом соціального досвіду, що відбувається в спільній діяльності і спілкуванні. Соціальні норми як еталон, мірило, зразок з яким особистість співвідносить свої вчинки, на основі яких обґрунтовує свої дії, оцінює поведінку інших. Фази процесу входження індивіда у відносно стабільне соціальне середовище: фаза адаптації; фаза індивідуалізації; фаза інтеграції. Статус як місце індивіда в системі міжособистісних відносин в групі, суспільстві, його права, обов'язки, привілеї. Статус як свідчення значущості особистості групою чи суспільством, в якому реалізуються групові норми і цінності. Авторитет, престиж, позиція і роль як поведінкові характеристики особистості в групі. Статус-рольові параметри особистості. Статусна роль як роль, зумовлена належністю людини до певної статті. Гендерні ролі як сукупність очікуваних взірців поведінки для чоловіків і жінок. Поведінка особистості і соціальна напруженість. Депресія, стрес, екстремальна ситуація.

Тема 9. Особливості прикладної соціальної психології.

Прикладна соціальна психологія в сфері економіки і виробництва. Взаємодія макроекономіки і прикладної соціальної психології. Особливості діяльності соціальної психології на мезоекономічному рівні. Типи відносин у дослідженні соціальнопсихологічного клімату в колективах: відносини між членами групи (організації) по вертикалі; відносини між членами групи (організації) по горизонталі; ставлення до праці. Прикладна соціальна психологія в сфері політики у психології політичного лідерства, у психології політичних конфліктів і

деформацій, у психології підготовки і прийняття політичних рішень, у соціально-політичних способах політичного впливу, у вивченні комплексних соціально-психологічних проблем організації, у соціально-психологічному консультуванні політичних діячів. Проблема управління в соціальній психології. Прикладна соціальна психологія і охорона здоров'я, найважливішим полем в якій соціально-психологічні особливості лікувального процесу та організації охорони здоров'я. Прикладна соціальна психологія і сім'я. Прикладна соціальна психологія в правовій сфері.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Місце і значення соціальної психології в системі наукового знання. Методологічні засади і методи соціальної психології.	18	2	6	10	12	2	-	10
Тема 2. Соціальна психологія спілкування.	22	4	6	12	22	-	2	20
Тема 3. Міжособистісна взаємодія у соціальній психології	24	4	8	12	22	-	2	20
Тема 4. Соціальна психологія конфлікту. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічні засади поведінки психолога в конфліктних ситуаціях.	22	4	6	12	22	-	2	20
Тема 5. Соціальна психологія груп. Психологія малих соціальних груп.	20	4	6	10	22	-	2	20
Тема 6. Соціальна психологія сім'ї.	18	2	6	10	22	-	2	20
Тема 7. Лідерство і керівництво в малих соціальних групах.	18	2	6	10	22	-	2	20
Тема 8. Соціальна психологія особистості. Особистість у групі.	20	4	6	10	22	2	-	20
Тема 9. Особливості прикладної соціальної психології.	18	2	6	10	14	2	-	12
Усього годин	180	28	56	96	180	6	12	162
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Місце і значення соціальної психології в системі наукового знання. Методологічні засади і методи соціальної психології. Питання до обговорення: 1. Соціальна психологія як наука.	6	-

	2. Структура соціальної психології. 3. Функції соціальної психології. 4. Предмет соціальної психології. 5. Рівні методології: загальна методологія; часткова спеціальна методологія; сукупність конкретних методів, методик і процедур. 6. Методи збору інформації і методи її обробки у соціальній психології.		
2	Тема 2. Соціальна психологія спілкування. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Поняття про спілкування як діяльність людини. 2. Спілкування як сприймання і розуміння один одного. 3. Функції спілкування. 4. Основні підходи до вивчення природи спілкування: моносуб'єктивний: полііндивідний; інтеріндивідний та діалогічний. 5. Структура спілкування. Функції, стилі і види спілкування. 6. Форми спілкування: ділова бесіда, розмова по телефону, переговори. 7. Індивідуальна бесіда та колективне обговорення як форми спілкування між людьми. 8. Форми колективного обговорення: наради, збори, мітинги, переговори, дискусії, різні форми активного навчання ("мозковий штурм", ділові та рольові ігри) тощо. 9. Характеристика індивідуальної бесіди та колективного обговорення. 10. Особливості встановлення психологічного контакту. 11. Рівні встановлення контактів у державній установі: а) установа – відвідувач; б) установа – установа; в) керівник – підлеглі.	6	2
3	Тема 3. Міжособистісна взаємодія у соціальній психології <i>Питання до обговорення:</i> 1. Взаємодія як взаємозалежний обмін діями, організація людьми взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності. 2. Види взаємодії: співробітництво; суперництво. 3. Основні наукові погляди на взаємодію та її структуру. 4. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії: деструктивні форми; агресія; упередження; обман; егоїзм; конфліктна взаємодія. 5. Міжособистісні взаємини як випадкові або заплановані, короточасні або тривалі, вербальні або невербальні контакти з людьми, що викликають певні зміни в їх поведінці і діяльності. 6. Соціальні (суспільні) відносини – політичні, економічні, виробничі, ідеологічні відносини. Відносини між різними соціальними групами. 7. Емоційні взаємини як головний компонент міжособистісних взаємин. 8. Атракція як процес формування привабливості та її результат. 9. Механізми міжособистісних взаємин: симпатія, антипатія; взаємовплив; співпереживання; взаєморозуміння.	8	2
4	Тема 4. Соціальна психологія конфлікту. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічні засади поведінки психолога в конфліктних ситуаціях. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Конфлікт як зіткнення інтересів, думок, оцінок, емоцій або дій людини, що вступили у взаємодію.	6	2

	2. Конфліктні ситуації, їх види (об'єктивно-цілеспрямовані, об'єктивно-нецілеспрямовані, суб'єктивно-цілеспрямовані, суб'єктивно-нецілеспрямовані). 3. Класифікація конфліктів. 4. Аналіз схеми розвитку конфлікту. 5. Правила попередження конфліктів. 6. Конструктивні та деструктивні конфлікти. 7. Міжособистісні конфлікти як найпоширеніший тип конфлікту. 8. Причини конструктивних конфліктів в організації. 9. Причини деструктивних конфліктів. 10. Специфіка самотійного розв'язання конфліктів. 11. Методи розв'язання конфліктів за допомогою посередника.		
5	Тема 5. Соціальна психологія груп. Психологія малих соціальних груп. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Натовп як тимчасове неорганізоване об'єднання людей, що безпосередньо контактують між собою на ситуативно-об'єктивній основі. 2. Різновиди натовпу: випадковий. 3. Г.Лебон, Г.Тард, М.К.Михайловський, З.Фрейд про натовп. 4. Психологічні особливості етнічних груп. 5. Поняття “психологічного складу нації”. 6. Поняття “національний характер”. 7. Характерні ознаки масових спільностей. 8. Класифікація малих соціальних груп. 9. Структура взаємовідносин у малій соціальній групі.	6	2
6	Тема 6. Соціальна психологія сім'ї. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Сім'я як особливого роду соціальна група, що призначена для оптимального задоволення потреб у самозбереженні і самоствердженні. 2. Характеристика типів сімейних взаємин: диктат, опіка, невтручання, співробітництво. 3. Рівні подружніх взаємин: функціонально-рольові (статусні); емоційно-оціночні; особистісно-сміслові. 4. Етико-психологічні моделі сім'ї. 5. Сімейні конфлікти. Мистецтво любити і бути щасливим в сім'ї.	6	2
7	Тема 7. Лідерство і керівництво в малих соціальних групах. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Поняття керівництва і лідерства. 2. Особливості керівництва. 3. Професіоналізм особистості лідера і керівника. 4. Керівник як суб'єкт управління. 5. Психологічні типи керівників. 6. Труднощі, вимоги та обмеження в роботі керівників. 7. Відмінності між лідерством і керівництвом. 8. Теорії лідерства. Модель типології лідерства (за Л.І. Уманським). 9. Психологія індивідуального стилю управління. 10. Стиль керівництва.	6	2
8	Тема 8. Соціальна психологія особистості. Особистість у групі. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Структура особистості. Проблема особистості в соціальній психології.	6	-

	2. Проблема соціалізації індивіда (філогенез та онтогенез соціалізації). 3. Складові соціалізації як єдиного процесу (за Є.В.Соколовим). 4. Соціальна діяльність (праця, спілкування, пізнання, гра, навчання) як головний чинник соціалізації. 5. Стадії первинної та вторинної соціалізації. 6. Соціальні норми як еталон, мірило, зразок з яким особистість співвідносить свої вчинки, на основі яких обґрунтовує свої дії, оцінює поведінку інших. Статус як місце індивіда в системі міжособистісних відносин в групі, суспільстві, його права, обов'язки, привілеї. 7. Авторитет, престиж, позиція і роль як поведінкові характеристики особистості в групі. 8. Статеві-рольові параметри особистості. 9. Статеві роль як роль, зумовлена належністю людини до певної статті. 10. Гендерні ролі як сукупність очікуваних взірців поведінки для чоловіків і жінок.		
9	Тема 9. Особливості прикладної соціальної психології. <i>Питання до обговорення:</i> 1. Прикладна соціальна психологія в сфері економіки і виробництва. 2. Типи відносин у дослідженні соціально-психологічного клімату в колективах: відносини між членами групи (організації) по вертикалі; відносини між членами групи (організації) по горизонталі; ставлення до праці. 3. Прикладна соціальна психологія в сфері політики у психології політичного лідерства, у психології політичних конфліктів і деформацій, у психології підготовки і прийняття політичних рішень, у соціально-політичних способах політичного впливу, у вивченні комплексних соціально-психологічних проблем організації, у соціально-психологічному консультуванні політичних діячів. Проблема управління в соціальній психології. 4. Прикладна соціальна психологія і охорона здоров'я, найважливішим полем в якій соціально-психологічні особливості лікувального процесу та організації охорони здоров'я. 5. Прикладна соціальна психологія в правовій сфері.	6	-
	Всього	56	12

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Соціальна психологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, презентацій тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика, питання та індивідуальні завдання до самостійної підготовки

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма

1	Тема 1. Місце і значення соціальної психології в системі наукового знання. Методологічні засади і методи соціальної психології. <i>Підготувати презентацію</i> 1. Соціальна психологія як галузь психологічної науки 2. Зв'язок соціальної психології з іншими науками: філософією, соціологією, антропологією 3. Методологічні принципи соціальної психології: системність, об'єктивність, науковість 4. Основні підходи у соціальній психології: біхевіористичний, когнітивний, гуманістичний, соціокультурний 5. Емпіричні методи дослідження у соціальній психології: спостереження, опитування, експеримент 6. Соціальний експеримент як метод дослідження соціальної поведінки 7. Якісні методи в соціальній психології: інтерв'ю, фокус-групи, аналіз текстів 8. Етичні аспекти соціально-психологічного дослідження	10	10
2	Тема 2. Соціальна психологія спілкування <i>Підготувати доповідь на тему:</i> 1. Види спілкування: вербальне та невербальне 2. Механізми міжособистісного впливу у спілкуванні 3. Психологія слухання: активне і пасивне слухання 4. Конфлікти у міжособистісному спілкуванні: причини та шляхи подолання 5. Психологічні бар'єри в комунікації: виявлення та усунення 6. Культура спілкування в різних соціальних групах 7. Спілкування в умовах стресу та кризових ситуацій 8. Особливості спілкування в соціальних мережах <i>Практичне завдання:</i> 1. Проведіть самоспостереження. Протягом одного дня (навчального чи вихідного) занотуйте 3 ситуації, в яких ви відчули труднощі у спілкуванні. Для кожної ситуації вкажіть: • з ким ви спілкувались; • у чому полягала складність; • як ви повелися; • як можна було вдосконалити комунікацію. 2. Дослідіть невербальні засоби спілкування: Перегляньте фрагмент відео без звуку (новини, інтерв'ю, діалог). Опишіть: • які емоції демонструють герої; • які жести, міміка, пози та дистанція використовуються; • чи можна зрозуміти зміст без слів.	12	20
3	Тема 3. Міжособистісна взаємодія у соціальній психології <i>Підготувати презентацію на тему:</i> 1. Поняття міжособистісної взаємодії у соціальній психології 2. Типи міжособистісної взаємодії: кооперація, конкуренція, конфлікт 3. Формування першого враження та його вплив на взаємодію 4. Соціальні установки як фактори міжособистісного спілкування 5. Психологія лідерства та підпорядкування в малих групах 6. Конфлікти у міжособистісній взаємодії: стадії, типи, вирішення 7. Комунікативні бар'єри у міжособистісній взаємодії	12	20

	8. Особливості міжособистісної взаємодії в онлайн-просторі 9. Гендерні аспекти міжособистісної взаємодії <i>Практичне завдання:</i> Розробити та провести інтерактивну лекцію або бесіду на тему: – "Механізми соціального впливу: як формуються наші думки та поведінка?" – "Стереотипи, упередження та дискримінація: як вони виникають і як з ними працювати?" – "Емпатія та ефективна комунікація в соціальному середовищі".		
4	Тема 4. Соціальна психологія конфлікту. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічні засади поведінки психолога в конфліктних ситуаціях. 1. <i>Ознайомтеся з описом конфліктної ситуації:</i> У студентській групі виникла напруженість через розподіл обов'язків при підготовці до командного проєкту. Частина студентів вважає, що навантаження розподілено несправедливо, і звинувачує інших у бездіяльності. Це призвело до взаємного ігнорування, пасивної агресії та відмови співпрацювати. <i>Проаналізуйте ситуацію:</i> Який тип конфлікту тут має місце (міжособистісний, внутрішньогруповий, рольовий, ціннісний тощо)? Визначте соціально-психологічні причини конфлікту. Які етапи розвитку конфлікту ви можете простежити? 3. Розробіть план вирішення конфлікту: Які стратегії поведінки в конфлікті (за Томасом) можна застосувати кожному з учасників? Як може діяти медіатор або лідер групи для зниження напруження? Які методи соціально-психологічної профілактики конфліктів доречно застосувати в майбутньому?	12	20
5	Тема 5. Соціальна психологія груп. Психологія малих соціальних груп. <i>Практичне завдання:</i> 1. Провести діагностику соціально-психологічного клімату у групі (навчальний колектив, трудовий колектив, громадська організація) з використанням відповідних методик (наприклад, соціометрія, методика Лірі). 2. Скласти програму психопрофілактичного заходу, спрямованого на попередження соціально-психологічного напруження в колективі (з обґрунтуванням мети, завдань, форми, очікуваних результатів). <i>Підготувати презентацію</i> 1. «Соціальна психологія груп» 2. «Психологія малих соціальних груп»	10	20
6	Тема 6. Соціальна психологія сім'ї <i>Практичне завдання:</i> 1. Проаналізуйте сім'ю як малу соціальну групу. Опишіть: • склад сім'ї (за типом: нуклеарна, розширена, неповна, тощо); • розподіл ролей між членами сім'ї (лідерство, відповідальність, емоційна підтримка); • стиль взаємодії (партнерський, авторитарний, демократичний, змішаний).	10	20

	2. Проведіть міні-опитування серед 3–5 осіб (можна усно або письмово) на тему: <i>«Які чинники, на вашу думку, сприяють гармонійним стосункам у родині?»</i> Складіть короткий аналіз відповідей: що є спільного, які відмінності. 3. Оберіть одну з типових проблем у сучасних сім'ях (наприклад: конфлікти поколінь, емоційна віддаленість, перевантаження ролей, кризи подружжя, тощо). - Опишіть її з точки зору соціальної психології (причини, соціальний контекст, наслідки); - Запропонуйте 2–3 способи подолання або профілактики цієї проблеми.		
7	Тема 7. Лідерство і керівництво в малих соціальних групах. <i>Практичне завдання:</i> 1. Пройти соціально-психологічне тестування на визначення командної ролі (наприклад, за методикою М. Белбіна) та проаналізувати власні сильні та слабкі сторони як учасника команди. 2. Створити командну презентацію на соціально-психологічну тему, з чітким розподілом функціоналу та відповідальністю кожного учасника. Після презентації – самоаналіз виконаної ролі та зворотний зв'язок у групі. 3. Розробити рекомендації для формування ефективної команди, опираючись на знання з соціальної психології (поняття групової згуртованості, ефекту «соціальної лінії» тощо).	10	20
8	Тема 8. Соціальна психологія особистості. Особистість у групі. <i>Підготувати доповідь на тему:</i> - Соціалізація особистості в груповому середовищі - Поняття групового тиску: механізми та наслідки - Феномен конформізму: класичні дослідження та сучасні прояви - Соціальна ідентичність особистості: вплив групової належності - Феномен "соціального лінівства" у груповій діяльності <i>Практичне завдання:</i> Проаналізувати конкретну ситуацію групової взаємодії, визначивши соціальні ролі, статуси учасників, типи лідерства, динаміку групи. <i>Підготувати презентацію</i> - Соціальна психологія особистості.» «Особистість у групі».	10	20
9	Тема 9. Особливості прикладної соціальної психології. <i>Практичне завдання:</i> Аналіз сфери застосування прикладної соціальної психології Оберіть одну з галузей прикладної соціальної психології (наприклад: освіта, політика, реклама, медицина, організаційна сфера, спорт, військова справа). <i>Проаналізуйте:</i> - цілі й завдання соціального психолога в цій сфері; - типові проблеми, з якими він працює; - методи та форми роботи. <i>Форма представлення:</i> коротка доповідь / інфографіка / есе.	10	12

	Вивчення впливу соціальної реклами Проаналізуйте приклади соціальної реклами (відео, постери, онлайн-кампанії). Визначте: • який соціально-психологічний механізм впливу використано (переконавання, конформізм, примус, маніпуляція, ідентифікація); • наскільки ефективно подано меседж; • які емоції та установки формуються у споживача. Форма представлення: аналіз 2–3 прикладів у письмовій формі або мультимедійна презентація.		
	Всього	96	162

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен(залік)
--	--

Питання до екзамену

1. Предмет і завдання соціальної психології.
2. Місце соціальної психології у системі наукового пізнання.
3. Поняття «соціально-психологічного простору», «соціальнопсихологічних явищ» та «соціально-психологічної реальності» у соціальній психології.
4. Ознаки сучасної соціальної психології.
5. Функції соціальної психології.
6. Основні методи соціальної психології.
7. Етапи становлення української соціальної психології.
8. Соціально-психологічний аспект дослідження особистості: класичні моделі особистості (людина енергетична система, людина як актор, людина як інформаційний процесор, людина як дослідник, як соціальна конструкція), соціальний тип особистості Б.С. Братуся (рівні структури особистості).
9. Соціальна зрілість особистості. Ознаки особистості.
10. Поняття соціалізації особистості. Соціалізація як інкультурація. Соціалізація як інтерналізація. Соціалізація як адаптація. Соціалізація як конструювання соціальності.
11. Критерії соціалізованості особистості. Ресоціалізація особистості.
12. Стадії соціалізації.
13. Соціальні інститути соціалізації. Засоби соціалізації (традиційний, інституційний, міжособистісний, рефлексивний, стилізований).
14. Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна).
15. Теорії соціалізації: біогенетичний, соціогенетичний, соціоекологічний (У.

Бронфенбреннер), психоаналітичний підходи.

16. Сучасні теорії соціалізації (когнітивізм, ситуаціонізм, конструктивізм).

17. Види соціалізації: політична, економічна, статево-рольова.

18. Формування Я-концепції: фактори і механізми. Взаємозв'язок «активного» і «рефлексивного Я». Мотив самопідсилення, мотив самопізнання.

19. Фактори, що визначають формування уявлень про «Я», механізми (К. Герген).

20. Поняття самоповаги особистості. Самооцінки особистості. Поведінкові кореляти осіб з високою і низькою самооцінкою.

21. Поняття самоефективності А. Бандури. Безпомічність.

22. Механізми соціальної регуляції поведінки: зовнішні і внутрішні; соціальні норми, соціальні установки (аттитюди), цінності, ціннісні орієнтації.

23. Девіантна поведінка: неузгодженість поведінки соціальним нормам і цінностям. Фактори девіантної поведінки. Теорія Е. Дюркгейма, Р. Мертон, культурологічні теорії (Т. Селліна, У. Міллера).

24. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту. Специфіка, показники.

25. Типологія внутрішньоособистісних конфліктів. Причини виникнення внутрішньоособистісних конфліктів.

26. Поняття «соціальне сприйняття» і «соціальне пізнання».

27. Теорії когнітивної відповідності (теорія структурного балансу Ф. Хайдера, комунікативних актів Т. Ньюкома, когнітивного дисонансу Л. Фестігнера, конгруентності Ч. Осгуда і П. Таненбаума).

28. Соціальна категоризація як спосіб конструювання соціальної реальності. Первинна категоризація, рекатегоризація.

29. Евристика як спосіб конструювання соціальної реальності.

30. Основні етапи когнітивної роботи із соціальною інформацією.

31. Способи структурування інформації: прототипи, схеми, скрипти, імпліцитні теорії особистості.

32. Соціально-психологічні характеристики малої групи.

33. Класифікація малих груп.

34. Динаміка групоутворення.

35. Лідерство і керівництво. Стили лідерства і керівництва.

36. Прийняття рішень. Різновиди особистісних профілів рішень.

37. Нормативна поведінка. Групові норми.

38. Груповий конформізм.

39. Нонконформна поведінка.

40. Групові рішення. Групомислення.

41. Поняття «соціально-психологічного клімату колективу». Показники СПК та чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі.

42. Групова сумісність і згуртованість. Визначення індексу згуртованості групи.

43. Стадії формування згуртованої групи. Ознаки згуртованості.

44. Конфлікти. Типи конфліктів: між особистістю і групою, внутрігрупові, міжгрупові. Функції конфліктів.

45. Способи і методи подолання конфліктів. Шляхи вирішення конфліктів. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації.

46. Вплив керівника на створення психологічного клімату у колективі. Вплив моббінгу на СПК. 47. Метод соціометрії у вивченні міжособистісних відносин у групі.

48. Поняття про міжособистісні стосунки: соціальні стосунки, формальні і неформальні взаємини, соціальний контроль, офіційні взаємини, особистісні стосунки. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.

49. Поняття «міжособистісних впливів». Принцип реципрокності і соціального обміну. Концепція Р. Чалдіні (феномен «дверима в лоб», «нога у дверях», «ефект очевидця»).

50. Поняття «атракція» (потяг), соціальна фасилітація, соціальна інгібіція, конформність

підпорядкування, когнітивна реінтеграція як форми соціального впливу. Експерименти С. Мілгрема.

51. Типи міжособистісних стосунків: знайомство, приятелювання, товариські, дружні, любовні, подружні, родинні, деструктивні (М. Обозов). Критерії міжособистісних стосунків.

52. Соціально-психологічні механізми міжособистісного сприймання. Поняття «соціальна перцепція»: ідентифікація, емпатія, стереотипізація, рефлексія, каузальна атрибуція. Феномен «егоцентричного приписування». Типи атрибуції: особистісна, об'єктна, обставинна.

53. Ефекти, що визначають успішність міжособистісної взаємодії: ефект первинності, новизни, установки, ореолу, надуманої згоди.

54. Статус особистості у структурі міжособистісних відносин. Складові статусу особистості: авторитет, престиж. Поняття «позиція особистості».

55. Роль як реалізація статусу і позиції особистості. Соціальна роль. Класифікації ролей (Дж. Міда, Т. Парсонса, Дж. Морено).

56. Спілкування як соціально-психологічне явище. Структура спілкування. Функції спілкування. Бар'єри спілкування.

57. Міжособистісна комунікація: комунікатор, реципієнт. Комунікативний бар'єр.

58. Моделі комунікації: низхідна і висхідна комунікація. Вербальна (усна мова, денотати і конотації) і невербальна комунікації (оптико-кінетична система знаків, «контакт очей», паралігвістична й екстралінгвістична система знаків, проксемика).

59. Комунікативна компетентність. Характеристики комунікативної компетентності.

60. Інтерактивний аспект спілкування. Поняття «соціальна дія». Типи взаємодії: спіробітництво, суперництво, кооперація, конфлікт.

61. Великі групи. Суттєві ознаки великих груп. Структура великих груп. Види великих груп.

62. Клас як соціальна група. Соціальні класи. Соціально-психологічні ознаки класів.

63. Психологічні особливості етнічних груп. Етнічна група. Метальність. Національний характер. Етнічний стереотип. Етноцентризм. Національна свідомість, самосвідомість.

64. Маса, публіка та аудиторія як стихійні групи.

65. Масові явища у великих групах як критерії їх вивчення: громадська думка, суспільні настрої, масові настрої, мода, чутки, паніка. Натовп як стихійна група. Природа натовпу, характеристики натовпу (Г. Лебон).

66. Соціально-психологічні ознаки натовпу. Механізм розвитку натовпу. Психологічні способи впливу у натовпі: навіювання, зараження, наслідування.

67. Види натовпу: пасивний, активний, агресивний; випадковий, діючий, конвенційний, експресивний.

68. Психологічні особливості поведінки людини у натовпі. Змінені стани свідомості. Причини виникнення зміненого стану свідомості. «Кільцева реакція» у натовпу (Ф. Олпорт), соціальна занепокоєність, характерні ознаки.

69. Психічні особливості людини у натовпі.

70. Засоби профілактики паніки у натовпі. Етапи виникнення паніки у натовпах.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. К.: Міленіум, 2008. 495 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.academia.edu/31387056/>
2. Горностай П. П. Групова взаємодія у світлі психологічних парадигм. / Наукові студії із соціальної та політичної психології. Київ, 2015. Вип. 35 (38). С. 113-127.
3. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К., 2008.
4. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для ст-ів вузів / Н.М.Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. К. : Каравела, 2011. – 296 с.
5. Корнєв М. Н. Проблема групи та особистості у соціальній психології : курс лекцій / Корнєв М. Н., Фомічева В. М. ; Ін-т післядипломної освіти КНУ ім.Т. Шевченка. К., 2004. 222 с.
6. Історіографічні та методологічні координати теорій соціальної психології : [монографія] / [М. М. Слюсаревський, В. В. Жовтянська, М. М. Скорик, Н. В. Хазратова та ін.] ; за наук. ред. М. М. Слюсаревського ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 360 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm
7. Васютинський В. Психологічні виміри спільноти : монографія / Вадим Васютинський. К. : Золоті ворота, 2010. 120 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm
8. Бенеш Г. Психологія : dtv-Atlas [Текст] : довідник / Г. Бенеш ; наук. ред. пер. В. О. Васютинський. К. : Знання-Прес, 2007. 510 с.
9. Слюсаревський М. М. Історія соціальної психології як методологічне підґрунтя її розвитку. / Наукові студії із соціальної та політичної психології Київ, 2015. Вип. 35 (38). С. 3-13.
10. Слюсаревський М.М. Маса як соціально-психологічне явище: науковий міф чи недовідома реальність?/Матеріали доповідей: ІІ Всеукраїнський Конгрес із соціальної психології «Соціальна психологія сьогодні: здобутки і перспективи». Київ, 2019. С. 335-338.
11. Майерс Девид. Соціальна психологія / Пер. с англ. 7-е изд.- Питер, 2015.
12. Ващенко І. В., М.І. Кляп Конфліктологія та теорія переговорів [Текст]: навч. посібник. Рек. МОН. К. : Знання, 2013. 407 с. (Вища освіта ХХІ століття).
13. Гребеньков, Г. В. Конфліктологія [Текст]: навч. посібник. Рек. МОН. Львів : Магнолія 2006, 2011. 229 с. (Вища освіта в Україні).
14. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія у 2-х кн. [Текст] : підручник. Кн.2 : Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик. – Рек. МОН. – Чернівці : Книги - ХХІ, 2010. 464 с.
15. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія у 2-х кн. [Текст] : підручник. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування / рек. МОН. Чернівці : Книги -ХХІ, 2010. 464 с.
16. Савицька, О. В. Етнопсихологія [Текст]: навч. посібник / Ольга Вікторівна Савицька, Л. М. Співак. Рек. МОН. К. : Каравела, 2011. 264 с.
17. Мерзлякова О. Як не потрапити на гачок маніпулятора. Програма занять для молоді. К : Шкільний світ, 2010. 128 с.

Допоміжна

1. Власова О. І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління : підручник для ст-в вузів. К. : Центр учбової літератури, 2010. 398 с.
2. Собченко О. М. Психологія впливу : навч. посіб. для проведення семінарських і практичних занять. Мукачівський держ. ун-т. К. : Кондор, 2013. 158 с.
3. Циба В. Т. Теоретичні засади соціальної психології: системний підхід : монографія. Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». К. : Ун-т «Україна», 2011. 359 с.
4. Психологічна енциклопедія [Текст] / авт.-упоряд. О.М. Степанов. К. : Академвидав, 2006. 424 с. (Сер. "Енциклопедія ерудита").
5. Засади когнітивної психології спілкування : [монографія] / [В. П. Казміренко, В. М. Духневич, О. Ю. Осадько та ін.] ; за наук. ред. В. П. Казміренка ; Національна академія

педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 390 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm

6. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник Текст. Х., Прапор, 2005. 640 с.

7. Тлумачний словник психологічних термінів в українській мові. 2-е вид. / В. Й. Бродовська, І. П. Патрик, В. Я. Яблонко ; Південнослов'янський ін-т Київського славістичного ун-ту. К. : Професіонал, 2005. 224 с.

8. Психологія групової ідентичності: закономірності становлення : [монографія] / [П. П. Горностай, О. А. Ліщинська, Л. Г. Чорна та ін.] ; за наук. ред. П. П. Горностая ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2014. 252 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm Інформаційні ресурси <http://wishenko.org/socialena-psihologiya.html>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>